

Prof. Dr hab. Grzegorz Mazur

Uniwersytet Jagielloński, prof. Emeritus

Muzeum Armii Krajowej w Krakowie, ul. Wita Stwosza 12.

ul. S. Jaracza 14, 31-216 Kraków

g.mazur@uj.edu.pl mazur.g@onet.pl

Tel.: 604-439-491.

Opinia dra Piotra Olechowskiego w związku z jego przewodem habilitacyjnym.

I. Informacje ogólne.

Dr Piotr Olechowski w 2013 r. uzyskał licencjat z historii na Uniwersytecie Szczecińskim (specjalność nauczycielska, studia stacjonarne I stopnia) z wynikiem bardzo dobrym, na podstawie pracy dyplomowej: *Cmentarz Obrońców Lwowa wczoraj i dziś*, ocenioną jako bardzo dobra, promotor: dr hab. Ryszard Tomczyk, prof. US. Następnie w 2015 r. ukończył z wyróżnieniem na Uniwersytecie Rzeszowskim studia stacjonarne II stopnia w zakresie historii (specjalność nauczycielska oraz Historia Europy Środkowo-Wschodniej, praca magisterska: *Stosunki polsko-ukraińskie we Lwowie w świetle wspomnień (1918-1939)*, która została oceniona jako bardzo dobra, promotor: dr hab. Joanna Pisulińska, prof. UR i obroniona z wyróżnieniem w czerwcu 2015 r. Rok później otrzymała ona trzecią nagrodę w ogólnopolskim konkursie im. prof. Stanisława Herbsta Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Historycznego (PTH) na najlepszą pracę magisterską z historii.

Głównym kierunkiem badań naukowych Piotra Olechowskiego, od momentu ukończenia studiów, były badania nad dziejami Polaków na Kresach Południowo-Wschodnich w XX wieku. Konsekwentnie rozwijał swoje zainteresowania dziejami Lwowa i Małopolski Wschodniej. Kolejnymi etapami było zakończenie studiów doktoranckich na Uniwersytecie Rzeszowskim i uzyskanie w 2019 r. tytułu doktora nauk humanistycznych w zakresie historii, na podstawie pracy doktorskiej *Polacy we Lwowie 1944-1959*. Została ona przyjęta z wyróżnieniem, jej promotorem był dr hab. Andrzej Bonusiak, prof. UR, zaś recenzentami ks. prof. Dr hab. Józef Wołczański (UP JP II) i dr hab. Jan Szumski, prof. PAN i w 2024 r. ukazała się w postaci książkowej.

Jeszcze przed obroną doktoratu Piotr Olechowski opublikował pracę „*Stosunki polsko-ukraińskie we Lwowie w świetle wspomnień (1918-1939)*”, Przemyśl 2017, ss. 156, wydaną

przez PTH (oddział Przemysł), Archiwum Państwowe w Przemysłu oraz Przemyskie Centrum Nauki i Kultury „Zamek”.

Po uzyskaniu doktoratu dr P. Olechowski pracował w następujących instytucjach naukowych: Wojskowa Akademia Techniczna im. Jarosława Dąbrowskiego w Warszawie (październik 2019 r. – czerwiec 2023 r.) jako wykładowca; w Instytucie Pamięci Narodowej, (od sierpnia 2019 r. do listopada 2022 – maj 2020 r.); Wydział Grobownictwa, starszy inspektor (czerwiec – listopad 2020 r.); w Instytucie Strat Wojennych im. Jana Karskiego w Warszawie, jako główny specjalista (od października 2022 r. do chwili obecnej); w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, Wydział Humanistyczny, Instytut Historii – adiunkt badawczo-dydaktyczny (od października 2024 r. do chwili obecnej); wreszcie w Ośrodku Badań nad Totalitaryzmami Instytutu Pileckiego w Warszawie w charakterze adiunkta (od marca 2023 r. do lutego 2024 r.). Wiosną 2024 r. wygrał konkurs na stanowisko adiunkta badawczo-dydaktycznego w Instytucie Historii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach i od października 2024 r. rozpoczął tam pracę. Od tej pory ten ostatni był podstawowym miejscem pracy w rozumieniu Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

2. Działalność naukowa Piotra Olechowskiego po obronie doktoratu.

Aktywność naukowa dra Piotra Olechowskiego skupiona jest wokół dziejów Polaków na Wschodzie w XX w. W swoich badaniach w dużym stopniu wykorzystywał on dokumenty z polskich, a także z archiwów ukraińskich i białoruskich. Między innymi do znaczących wyników jego badań należy zaliczyć książkę „Agonia Polaków we Lwowie 1944-1959” (Warszawa 2024). Otrzymała ona prestiżową Nagrodę „Przeglądu Wschodniego” w kategorii „Dzieje Polaków na Wschodzie” (za 2025 r.) oraz wyróżnienie w XXIV Konkursie im. Wacława Felczaka i Henryka Wereszyckiego na najlepszą publikację z zakresu historii Europy Środkowej (2024). Znalazła się także w finale 25. edycji konkursu im. Jerzego Giedroycia (2025). Monografia ta jest ważnym opisem dziejów tej mało znanej społeczności polskiej we Lwowie, grupki, która postanowiła pozostać w rodzinnym mieście.

Do prac autorstwa dra Piotra Olechowskiego należy też kolejna książka, wydana w jego opracowaniu i pod jego redakcją; stanowiła ona zbiór dokumentów, a także wspomnień, korespondencji, dzienniki, pamiętniki oraz krótkie wprowadzenie, odnoszący się do losów rodziny Rossowskich z Borysławia (*Wygnanie. Wojenna historia kresowej rodziny*, Warszawa 2023). Autorem jej wstępu jest prof. dr hab. Jan Żaryn, zaś autorami poszczególnych części książki członkowie kresowej rodziny: Maria Rossowska-Kubicka, Katarzyna Ufnalewska, Stanisław Rossowski. Dzieje Sybiraków doczekały się bardzo bogatej literatury, zaś książka ta stanowi istotne wzbogacenie naszej historiografii w tym zakresie.

Kolejnym nurtem badawczym, który dr Piotr Olechowski podjął w swojej działalności naukowej, była kwestia polityki prowadzonej przez władze okupacyjne sowieckiej, a następnie niemieckiej oraz życia codziennego społeczeństwa na dawnych ziemiach wschodnich II Rzeczypospolitej. Należy tutaj wymienić monografię *W cieniu dwóch totalitaryzmów. Życie codzienne na ziemi stanisławowskiej 1939-1944*, (Warszawa 2023). Książka ta otrzymała wyróżnienie w IV edycji Konkursu o Nagrodę Historyczną im. Ludwika Wasilewskiego, za najlepszą publikację z zakresu stosunków polsko-ukraińskich (2024 r.), jak również znalazła się w finale Konkursu o Nagrodę im. Tomasza Strzembosza (2024 r.). Autor omówił w niej życie codzienne społeczeństwa, ze wszystkimi jego aspektami – problemy społeczne, gospodarcze, kulturalne, kwestie zdrowotne i administracyjne, polityka okupantów wraz z ich działalnością propagandową. Książka została oparta na po raz pierwszy wykorzystanych w tak obszernym stopniu przez badaczy źródłach z archiwów polskich i ukraińskich oraz obszernej literaturze i prasie. Jest to o tyle istotne, że o ile duże ośrodki miejskie na Kresach Wschodnich, jak Lwów czy Wilno doczekały się sporej literatury w naszej historiografii, to mniejsze ośrodki są o wiele bardziej skromniej reprezentowane w naszej historiografii. Dodatkowo bardziej były to regiony w których mniejszości narodowe (ukraińskie i żydowskie) były bardziej liczniejsze, niż mieszkający tam Polacy. Dr Olechowski uzupełnił w ten sposób istotną lukę w naszej wiedzy o problemach zamieszkujących te ziemie Polaków.

Oprócz tych książek w dorobku dra Piotra Olechowskiego znalazło się wiele artykułów, dotyczących represji władz sowieckich wobec ludności Kresów Południowo-Wschodnich. Zostały one opublikowane na łamach między innymi następujących periodyków: „Wschodni Rocznik Humanistyczny”, „Dzieje Najnowsze”, „Textus et Studia”, „Saeculum Christianum”, „Pamięć i Sprawiedliwość”, „Krakowskie Pismo Kresowe”, „Rocznik Kresowy”, „Język. Religia. Tożsamość”, a także w pracach zbiorowych, jak: *Z dziejów polskiego podziemia. Proces karny Jana Zabokrzeckiego vel Józefa Żrałki – „wojewody stanisławowskiego” 1945–1946* [w:] *Wojna zmieniła wszystko. Stanisławów i Ziemia Stanisławowska w dobie wojny, okupacji i „wyzwolenia”*, t. I, Polityka – Wojskowość, red. M. Kardas, A.A. Ostanek, Warszawa – Iwano-Frankiwnsk 2019, s.111-123; *Procesy karne „folksdojczów” na ziemiach południowo-wschodnich II RP po zmianie okupanta (1944-1946)* [w:] *Warmińsko-mazurskie studia z historii najnowszej*, t.4, red. K.A. Kierski, Olsztyn 2021, s.143-155; *Współczesne pogranicze polsko-ukraińskie w latach II wojny światowej. Przykłady represji za nielegalne przekraczanie granicy* [w:] *Dziedzictwo Kulturowe Pogranicza*, t. IX, Gorzów Wlkp. 2021, s.265-280; *Procesy karne Polaków na ziemi lwowskiej 1939-1941. Analiza przypadku* [w:] *Opór, przystosowanie czy współpraca? Obywatele II Rzeczypospolitej wobec okupacji sowieckiej ziem polskich w latach*

1939-1941, red. P. Kardela, K. Sychowicz, J. Wasilewski, Białystok – Warszawa 2023, s.56-77; *Działalność organizacji komsomolskiej w uczelniach wyższych radzieckiego Lwowa w pierwszych latach powojennych (1944-1946)* [w:] *Środowisko studenckie w krajach bloku sowieckiego 1945-1989*, Wrocław 2020, s. 401-413; *Polskojęzyczne szkolnictwo w Ukraińskiej SRR w latach 1946 – 1991* [w:] *Polacy na Białorusi od Powstania Styczniowego do XXI wieku*, Tom VII, *Oświata polska na terytorium obecnej Białorusi na tle sytuacji szkolnictwa polskiego na Litwie i Ukrainie*, red. T. Gawin, Warszawa 2023, s.381-398; *Działalność Pełnomocnika Rady ds. kultów religijnych we Lwowie wobec tamtejszego Kościoła rzymskokatolickiego na przełomie lat 80. i 90. XX wieku* [w:] *Urząd ds. Wyznań: struktury, działalność, ludzie w latach 1975-1989*, Warszawa 2024, s.403-425.

Oprócz wielu rozpraw i artykułów, do dorobku Piotra Olechowskiego należy zaliczyć szereg haseł słownikowych i encyklopedycznych, opublikowanych między innymi na łamach: „Słownika Biograficznego Polskiego Katolicyzmu Społecznego”, przede wszystkim osób związanych z Kresami Wschodnimi, takimi jak: Stanisław Adamski vel Kruczkowski, Władysław Bukowiński, Serafin Alojzy Kaszuba, Władysław Rafał Kiernicki OFM, Henryk Mosing, Teresa Mozer-Adamska, Augustyn Mednis, Jan Niemiec, Jan Olszański, Stanisław Padewski, Irena Pelczarska, Jan Purwiński, Irena Sandecka, Maria Skierska, Janina Sosabowska Janina Sosabowska, Władysław Wanags, Ludwik Wrodarczyk OMI; oraz w: „Zostali na Wschodzie. Słownik inteligencji polskiej w ZSRS”: Gabriel Sokolnicki, Maria Tereszczakówna. Należy zwrócić uwagę na prace traktujące o Kresach Wschodnich w okresie międzywojennym, tym bardziej, że wykorzystują one dorobek zarówno historiografii ukraińskiej, jak i wcześniejszej historiografii sowieckiej. Wymienię w tym miejscu dalsze teksty zamieszczone w pracach zbiorowych: *„W okowach wojny...żyć trzeba”. Życie codzienne na ziemi stanisławowskiej w okresie II wojny światowej. Stan badań i postulaty badawcze* [w:] *W imię wolności. Stanisławów i Ziemia Stanisławowska jako obszar współpracy między narodami w 100-lecie sojuszu Piłsudski – Petlura*, t. II, *Polityka – Gospodarka – Kultura*, red. A.A. Ostanek, Warszawa – Iwano-Frankiwnsk 2020, s. 183-205; *Obraz II Rzeczypospolitej w oczach „nowych gospodarzy” – radziecka interpretacja okresu międzywojennego na ziemi stanisławowskiej* [w:] *Historia zaklęta w pamięci. Stanisławów i Ziemia Stanisławowska w polskiej i ukraińskiej przestrzeni historycznej*, t. II, *Życie codzienne*, red. A. A. Ostanek, Warszawa – Iwano-Frankiwnsk 2021, s.209-234; *„Zacofana i wyzyskiwana wieś pańskiej Polski”. Sytuacja na galicyjskiej prowincji w okresie międzywojennym w ocenie radzieckiego aparatu państwowego po aneksji we wrześniu 1939 r.* [w:] *Wieś polska na przestrzeni wieków*, t. 2: *II Rzeczpospolita i okres II wojny światowej (1918–1945)*, red. M. Kłusek, Warszawa 2025,

s.269-284. Dr P. Olechowski podjął też tematykę wydarzeń zaraz po zakończeniu II wojny światowej w Małopolsce Wschodniej w świetle dokumentów radzieckich służb specjalnych, a także – niejako dodatkowo – obraz wydarzeń Grudnia 1970 r. w ich świetle.

Wreszcie kolejną obszerną częścią dorobku naukowego dra Piotra Olechowskiego są liczne artykuły recenzyjne i recenzje, wydawnictw polskich i ukraińskich, zamieszczonych od 2018 r. na łamach prestiżowych periodyków, głównie: „Galicja. Studia i Materiały”, „Krakowskie Pismo Kresowe”, „Przegląd Archiwalny IPN”, „Pamięć i Sprawiedliwość”, „Wrocławskie Studia Wschodnie”, „Wschód Europy. Studia humanistyczno-społeczne”, „Historia Slavorum Orcidentis”, „Przegląd Nauk Historycznych”, „Przegląd Historyczno-Wojskowy”, „Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”.

Ponadto dr Piotr Olechowski prowadził od 2021 r. do 2025 r. na łamach „Kwartalnika Kresowego” cykl poświęcony współczesnym ukraińskim rozprawom naukowym, dotyczący historii Polski, szczególnie w okresie międzywojennym i w okresie II wojny światowej, kwestii religijnych i okresu powojennego. Zamieszczanie regularnych tekstów w „Kwartalniku Kresowym” oznaczało stałe wprowadzanie do polskiego obiegu naukowego dorobku historiografii ukraińskiej.

Ogółem dorobek naukowy dra Piotra Olechowskiego obejmuje cztery autorskie monografie (w tym trzy po doktoracie), jedno opracowanie o charakterze monografii źródłowej (pod redakcją – po doktoracie), 17 recenzowanych tekstów naukowych opublikowanych w czasopiśmie z listy MNiSW (w tym 11 po doktoracie), 17 recenzowanych tekstów naukowych opublikowanych w formie rozdziałów w monografiach zbiorowych (w tym 11 po doktoracie), 17 artykułów recenzyjnych (w tym 15 po doktoracie), jedną recenzję (po doktoracie), 17 tekstów o charakterze przeglądowym (analiza treści współczesnych rozpraw ukraińskich, dotyczących historii Polski – wszystkie po doktoracie), 19 recenzowanych biogramów naukowych w wydawnictwach słownikowo-encyklopedycznych (wszystkie po doktoracie) i kilkadziesiąt tekstów o charakterze popularnonaukowym (zarówno w formie papierowej, jak i w zasobach internetowych). Powyższe teksty zostały opublikowane w języku polskim, ukraińskim oraz rosyjskim. Podkreślić trzeba, że opublikowane przez dra Olechowskiego recenzje i artykuły recenzyjne posiadają istotną wartość, bowiem w szeregu przypadkach zwrócił w nich uwagę na występujące – zwłaszcza w tekstach zachodnich autorów – usterki, nieznajomość podstawowych często publikacji polskich i ukraińskich. Z drugiej strony na podkreślenie zasługuje bogactwo wykorzystanej literatury i źródeł.

W załączonej dokumentacji zostało wymienionych 15 artykułów recenzyjnych i recenzji, autorstwa Piotra Olechowskiego, opublikowanych w periodykach naukowych od 2019 r., na

łamach następujących czasopism: „Krakowskie Pismo Kresowe”, „Galicja. Studia i Materiały”, „Przegląd Archiwalny IPN”, „Pamięć i Sprawiedliwość”, „Wrocławskie Studia Wschodnie”, „Wschód Europy. Studia humanistyczno-społeczne”, „Historia Slavorum Occidentis”, „Przegląd Nauk Historycznych”, „Historia Slavorum Occidentis”, „Przegląd Historyczno-Wojskowy”, „Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”.

Ponadto dr Olechowski kilkakrotnie był powoływany na anonimowego recenzenta tekstów w czasopismach naukowych z listy MNiSW („Pamięć i Sprawiedliwość”; „Polish-Jewish Studies”; „UR Journal of Humanities and Social Sciences”), a także pisma „Rocznik Muzeum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie”. Wykonał też anonimowe recenzje na rzecz Instytutu Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego, Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego, Wydawnictwa IPN, Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP, dwukrotnie dla ukraińskich instytucji naukowych (Wydział Historii, Politologii i Bezpieczeństwa Narodowego Wołyńskiego Narodowego Uniwersytetu im. Łesi Ukrainki w Łucku oraz Instytut Ukrainoznawstwa Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie.

3. Ocena rozprawy habilitacyjnej.

Jako rozprawę habilitacyjną dr Piotr Olechowski przedstawił monografię *„Skazani za polskość”. Działalność radzieckiego aparatu represji przeciwko Polakom w obwodzie kamieniecko-podolskim w latach 1937-1938 i jej następstwa w kolejnych dekadach XX stulecia*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2025, ss. 431. Książka ta jest zwieńczeniem kilkuletnich badań, rozpoczętych jeszcze przed finalizacją rozprawy doktorskiej, poświęconych kwestiom represji wobec ludności polskiej na Wschodzie w XX wieku. Przeanalizował w niej akta kilkudziesięciu śledztw, toczonych przeciwko ludności polskiej na terenie konkretnego obwodu kamieniecko-podolskiego USRR w ramach „operacji polskiej” w latach 1937-1938, a także ich następstwa w kolejnych dekadach po II wojnie światowej. Przebadanie tej kwestii było o tyle istotne, że na tym właśnie obszarze, tuż za rzeką Zbrucz, jaka rozdzielała wówczas ziemie II Rzeczypospolitej oraz ZSRR, obok ziem położonych wokół Żytomierza i Winnicy) zamieszkiwało najwięcej Polaków na terenie USRR.

Monografia ta składa się z pięciu rozdziałów, w układzie chronologiczno-problemowym, poprzedzonych obszernym wstępem. W jej pierwszym rozdziale zostały omówione kwestie dotyczące obwodu kamieniecko-podolskiego, liczebności i rozmieszczenia Polaków na tym obszarze. W przypadku mniejszości polskiej na terenie USRR był to dość znaczny odsetek osób (ok. 500 tys.). W rozdziale drugim zostały omówione w ujęciu syntetycznym wcześniejsze represje wobec ludności polskiej w USRR, jakie zastosowano przed wprowadzeniem w życie planu „operacji polskiej”. Choć niektóre spośród nich nie

dotyczyły wyłącznie Polaków, to jednak społeczność ta poniosła istotne straty na skutek ich przeprowadzenia (zwłaszcza kolektywizacji obszarów wiejskich i zjawiska Wielkiego Głodu). Już wówczas, na początku lat trzydziestych XX wieku, można było zaobserwować konkretne działania ze strony władz i aparatu bezpieczeństwa, wycelowane właśnie w społeczność polską.

Istotną częścią rozprawy jest analiza ówczesnego radzieckiego prawodawstwa, ze szczególnym uwzględnieniem ówczesnego prawodawstwa karnego w postaci Kodeksu Kryminalnego USRR z 1927 r. (w redakcji z 1935 r.) w odniesieniu do badanego zagadnienia, oparte było przede wszystkim o artykuł 54, będący w znacznym stopniu odpowiednikiem analogicznego przepisu o numerze 58, zawartego w KK RFSRR. Autor konsekwentnie używa pojęcia „śledztwo kryminale” oraz „decyzja administracyjna”, wychodząc z założenia, że ówczesne działania funkcjonariuszy NKWD, jak i późniejszych pozasądowych organów („dwójek”; „trójek”) nie były legalne, nawet z punktu widzenia obowiązującego w tamtym czasie w USRR radzieckiego prawodawstwa. Rozdział czwarty poświęcony został analizie konkretnych przypadków śledztw, skierowanych przeciwko ludności polskiej na obszarze obwodu kamieniecko-podolskiego. W tej części książki dr P. Olechowski przeanalizował łącznie kilkadziesiąt tego rodzaju postępowań, dotyczących praktycznie wszystkich kategorii polskiego społeczeństwa na tym obszarze. Można zatem tu znaleźć przykłady represji zarówno wobec przedstawicieli inteligencji, osób zatrudnionych w szeroko pojętym aparacie państwowym, rzemieślników, bezrobotnych oraz przedstawicieli innych profesji („wolnych zawodów”), robotników, kołchoźników i chłopów. Także kobiety były skazywane jako żony „wrogów ludu”.

Przy analizie powyższych postępowań dr P. Olechowski każdorazowo starał się wskazywać na często jednoznaczne uchybienia natury prawnej, popełniane przez funkcjonariuszy NKWD w toku śledztwa, a następnie przez pozasądowe organy przy wydawaniu skazującej decyzji administracyjnej. Najczęściej dotyczyło to prowadzenia postępowania w oparciu o wskazany wyżej artykuł 54 KK USRR (i jego konkretne podpunkty), podczas gdy w praktyce wiadomo już było, które konkretnie osoby mają zostać aresztowane. Analiza wszystkich postępowań została doprowadzona do momentu ich zakończenia w latach 30. XX wieku. Takie podejście stanowi zatem wyraźną cezurę, ukazującą jednocześnie ówczesną sytuację wewnętrzną w ZSRR, jeszcze przed wybuchem II wojny światowej.

W rozdziale piątym monografii zostały przeanalizowane przypadki rewizji śledztw, w połowie lat 50. XX wieku, a więc już po śmierci Józefa Stalina. Tę część książki rozpoczyna analiza prawna odnosząca się do ówczesnych przemian w całym ZSRR, będących wynikiem jednoznacznego potępienia kultu jednostki. Na tej podstawie wydano wiele nowych aktów

prawnych, dających szansę na anulowanie decyzji skazujących oraz niekiedy także przywrócenie dobrego imienia osobom represjonowanym kilkanaście lat wcześniej. W dalszych częściach rozdziału dr Olechowski przeprowadził analizę konkretnych przypadków kilkudziesięciu śledztw, jakie zostały wznowione w latach pięćdziesiątych XX stulecia. Prawdziwy przełom w tej materii nastąpił jednak dopiero po powstaniu niepodległego państwa ukraińskiego w 1991 r., kiedy to pełna treść dokumentacji z okresu Wielkiego Terroru ujrzała światło dzienne.

Podsumowując należy stwierdzić, że:

Przedstawiona monografia jest opracowaniem o charakterze problemowym, analitycznym i przekrojowym, gdyż dotyczy analizy zjawiska represji wobec wszystkich kategorii ludności polskiej na pograniczu między II Rzeczpospolitą a ZSRR. Monografia ta stwarza możliwość podjęcia analogicznych badań, odnoszących się do innych obszarów USRR, jak chociażby ówczesne obwody żytomierski, winnicki i kijowski. Jest pierwszą analizą o charakterze historyczno-prawnym, ukazującą stosowanie artykułu 54 Kodeksu Karnego USRR. Wprowadza ona do obiegu naukowego nowe dokumenty, dotyczące represji wobec konkretnych osób, reprezentujących cały przekrój polskiego społeczeństwa na obszarze obwodu kamieniecko-podolskiego w odniesieniu do „operacji polskiej”. Najszerzej w dotychczasowej polskiej historiografii dr P. Olechowski analizuje zjawisko represji w ramach „operacji polskiej” na konkretnych przykładach, na specyficznym obszarze pogranicza polsko-radzieckiego oraz analizuje jej znaczenie w ujęciu zarówno regionalnym (obwód kamieniecko-podolski), jak i na tle ówczesnych przemian w ZSRR (perspektywa centrum wobec peryferii). Jest to niezmiernie ważna książka, ukazująca trudne losy polskiej społeczności na Ukrainie w XX wieku.

4. Udział w życiu naukowym: staże naukowe, granty, itp.

Do tej pory dr Piotr Olechowski wchodził w skład Rad Naukowych periodyków: „Kwartalnik Kresowy” (wydawany przez Muzeum Niepodległości w Warszawie), „Prace Historyczno-Archiwalne” (wydawane przez Archiwum Państwowe w Rzeszowie) oraz „Україна – Польща: історична спадщина і суспільна свідомість”, wydawane przez Centrum Badań Stosunków Ukraińsko-Polskich Instytutu Ukrainoznawstwa NAN Ukrainy we Lwowie). Publikował w czasopismach „Dzieje Najnowsze”; „Pamięć i Sprawiedliwość”; „Przegląd Wschodnioeuropejski”; „Wrocławskie Studia Wschodnie”; „Galicja. Studia i Materiały”; „Glaukopis. Pismo Społeczno-Historyczne”; „Krakowskie Pismo Kresowe”; „Przegląd Archiwalny IPN”; „Przemyskie Zapiski Historyczne”; „Rocznik Kresowy” (od 2021 r. „Kwartalnik Kresowy”); „Język – Religia – Tożsamość”; „Wschodni Rocznik

Humanistyczny”; „Wschód Europy. Studia humanistyczno – społeczne”; „Україна – Польща: Історична Спадщина і Суспільна Свідомість”; „Textus et Studia”; „Polityka i Społeczeństwo”; „Historia Slavorum Orcidentis”, „Saeculum Christianum”; „Przegląd Nauk Historycznych”; „Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”; „Przegląd Historyczno-Wojskowy”; „Rocznik Przemyski. Historia”, „Przegląd Wschodni”; „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”.

Zainteresowania naukowe szeroko pojętą tematyką wschodnią wykryształizowały się jeszcze w okresie studiów licencjackich z historii na Uniwersytecie Szczecińskim. Po pomyślnej obronie pracy dyplomowej, poświęconej historii Cmentarza Obrońców Lwowa w 2013 r., zdecydował się podjąć studia magisterskie z historii na Uniwersytecie Rzeszowskim. Chciał w ten sposób uzyskać lepszy i sprawniejszy dostęp przede wszystkim do archiwów lwowskich, a także nawiązać kontakty naukowe z tamtejszymi historykami. Pierwsze wyjazdy do Lwowa o charakterze badawczym zostały zrealizowane jeszcze w okresie studiów magisterskich, we współpracy z Wydziałem Historycznym Lwowskiego Narodowego Uniwersytetu im. Iwana Franki. Stały się one możliwe w trakcie roku akademickiego, dzięki uzyskaniu indywidualnej organizacji studiów na ostatnim semestrze nauki. W 2017 r. praca została opublikowana drukiem w formie monografii pod takim samym tytułem, nakładem przemyskiego Oddziału PTH, we współpracy z tamtejszym Archiwum Państwowym oraz Centrum Nauki i Kultury „Zamek”.

Piotr Olechowski po zorientowaniu się w bogactwie zasobów lwowskich archiwów i bibliotek, dodatkowo przekonał się co do celowości podjęcia studiów doktoranckich z historii na UR. W listopadzie 2015 r. wyjechał na ponad półroczny wyjazd badawczy do Lwowa, połączony ze stażem naukowym na Wydziale Humanistycznym miejscowego Ukraińskiego Katolickiego Uniwersytetu. Wówczas to, oprócz prowadzenia systematycznych kwerend archiwalnych i bibliotecznych, uczestniczył w seminariach magisterskich i doktorskich, organizowanych na wspomnianej uczelni. Jednocześnie codziennie gromadził materiały w lwowskich instytucjach naukowych związane z przygotowywaną rozprawą doktorską.

Po powrocie do kraju kontynuował kwerendy naukowe w polskich instytucjach archiwalnych. W kolejnych miesiącach kilkakrotnie wracał jednak do Lwowa, uzyskując w międzyczasie wsparcie ówczesnego Biura Uznanalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej MNiSW, a także partnerów fundacyjnych (Stypendium Cieszkowskiego z Fundacji „Kronos” im. Augusta hr. Cieszkowskiego oraz Rezydencję Badawczą z programu grantowego Centrum Historii Miejskiej Europy Środkowo-Wschodniej we Lwowie). W międzyczasie dwukrotnie odbył również kilkutygodniowe staże naukowe na ówczesnym

Przykarpackim (obecnie Karpackim) Narodowym Uniwersytecie im. Wasyła Stefanyka w Iwano-Frankiwsku. Stanowiły one z jednej strony swego rodzaju odskocznnię od tematyki lwowskiej, z drugiej zaś stworzyły możliwość podjęcia analiz porównawczych, dotyczących kwestii sowietyzacji różnych obszarów w tym samym okresie (część ze zgromadzonych wówczas materiałów źródłowych wykorzystał w późniejszym okresie do napisania monografii na temat życia codziennego na ziemi stanisławowskiej w warunkach obu okupacji w latach II wojny światowej).

W czasie pobytów badawczych na Ukrainie nawiązał również bliskie kontakty z Centrum Badań Stosunków Ukraińsko-Polskich, które działało w ramach Instytutu Ukrainoznawstwa Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie. Podczas studiów doktoranckich był kilkakrotnie zatrudniany w charakterze eksperta przez instytucje państwowe (Główną Bibliotekę Lekarską w Warszawie, Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie, Instytut Pileckiego, Instytut Pamięci Narodowej), w celu przygotowania ekspertyz na podstawie przeprowadzonych kwerend archiwalnych. W tym czasie otrzymał również trzykrotnie wewnętrzne granty dla młodych naukowców i uczestników studiów doktoranckich na Wydziale Socjologiczno-Historycznym Uniwersytetu Rzeszowskiego. W latach 2020-2024 dr Olechowski był członkiem zespołu badawczego działającego w ramach grantu „Zagłada inteligencji polskiej – okupacja sowiecka”, realizowanego pod kierunkiem prof. Witolda Stankowskiego i dra Jerzego Rohozińskiego w Instytucie Pileckiego. Efektem powyższych działań było przede wszystkim pozyskanie kilku tysięcy kopii dokumentów archiwalnych z instytucji ukraińskich (Winnica, Żytomierz, Chmielnicki, Kijów), które zostały zdeponowane w zasobach tegoż instytutu.

Po rozpoczęciu pracy na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach dr Piotr Olechowski podjął starania o uzyskanie dofinansowania własnych projektów. W pierwszym roku pracy na UŚ udało mu się uzyskać dofinansowanie w ramach V edycji konkursu „Swoboda Badań” – Inicjatywa Doskonałości Badawczej na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach (nazwa projektu: Działalność radzieckiego aparatu bezpieczeństwa państwowego we Lwowie w okresie „odwilży Chruszczowa” 1956-1964, czas realizacji: maj-grudzień 2025 r.). Kilka miesięcy później pozyskał zewnętrzne dofinansowanie autorskiego projektu „To nie Kresy, to Sowiety”. Unicestwienie polskiego dziedzictwa narodowego na obszarze dawnych województw południowo-wschodnich II RP w latach 1946-1956 – kwerenda, przyznane w ramach konkursu Narodowego Centrum Nauki „Miniatura 9”, nr 2025/09/X/HS3/00020 na lata 2025-2026.

Ponadto w latach 2023-2029 uczestniczył jako główny wykonawca w projekcie naukowym „Mikrohistoria totalitaryzmów. Eksterminacja, indoktrynacja i strategie przetrwania

w okupowanej Polsce (1939-1948, eksterminacja, eksploatacja, postawy i strategie przetrwania), pod kierunkiem prof. Marka Wierzbickiego z KUL Grant ten finansowany jest w ramach konkursu MNiSW (Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki: NPRH/DN/SP/0224/2023/12), zaś jego efektem będzie osiem monografii powiatów pod okupacją niemiecką i radziecką.

Do tej pory dr Olechowski brał udział w ponad 60 konferencjach, seminariach i sympozjach naukowych, w zdecydowanej większości o zasięgu międzynarodowym. W lipcu 2025 r. dotychczasowa działalność badawcza dra Piotra Olechowskiego została nagrodzona przyznaniem Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla wybitnych młodych naukowców na lata 2025-2028. Natomiast w październiku 2025 r. został zwycięzcą 25. edycji ogólnopolskiego konkursu stypendialnego Nagród Naukowych Tygodnia „Polityka” w dziedzinie nauk humanistycznych.

Dr Olechowski brał udział w projekcie naukowym Instytutu Pileckiego „Zagłada inteligencji polskiej – okupacja sowiecka” (2020 – 2024 r.), którego kierownikami byli: prof. Witold Stankowski i dr Jerzy Rohoziński.

Na dorobek naukowy dra Piotra Olechowskiego składają się też liczne staże naukowe, przy czym jeśli chodzi o staże zagraniczne, to odbywały się one głównie na terenie Ukrainy. Należy tutaj wymienić przede wszystkim:

1. Stypendium Fundacji Augusta hr. Cieszkowskiego, edycja 2019 na realizację autorskiego projektu badawczego „Na straży miasta Semper Fidelis”. Represje wobec polskiego podziemia niepodległościowego w obwodzie lwowskim 1944-1946 i droga do rehabilitacji ofiar, realizowane we współpracy z Wydziałem Historycznym Lwowskiego Narodowego Uniwersytetu im. Iwana Franki (2019).
2. Staż naukowy na Wydziale Historycznym Lwowskiego Narodowego Uniwersytetu im. Iwana Franka (2015 r., 1 miesiąc).
3. Staż naukowy na Wydziale Humanistycznym Ukraińskiego Katolickiego Uniwersytetu we Lwowie (2015/2016 r., sześć miesięcy).
4. Stypendium Rządu RP – Biuro Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej MNiSW (2016/ 2017 r.).
5. Staż naukowy na Przykarpacim Narodowym Uniwersytecie im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku (2017 r., 1 miesiąc).
6. Staż naukowy na Wydziale Historycznym Lwowskiego Narodowego Uniwersytetu im. Iwana Franki we Lwowie (2017 r., dwa tygodnie).

7. Stypendium Rządu RP – Biuro Uznanalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej MNiSW (2017/2018).
8. Staż naukowy na Przykarpackim Narodowym Uniwersytecie im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku (2018 r., dwa tygodnie).
9. Stypendium Centrum Historii Miejskiej Europy Środkowo-Wschodniej we Lwowie (2018 r., 1 miesiąc).

5. Działalność dydaktyczna.

Po ukończeniu stacjonarnych studiów doktoranckich w 2019 r., przez kilka lat, w okresie 2019-2023, prowadził zajęcia dydaktyczne (w ramach godzin zleconych) na Wydziale Bezpieczeństwa, Logistyki i Zarządzania Wojskowej Akademii Technicznej im. Jarosława Dąbrowskiego w Warszawie. Realizował wówczas następujące przedmioty: „Historia Polski”; i „Historia Rozwoju Techniki” (łącznie ok. 500 godzin dydaktycznych na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, zarówno wojskowych, jak i cywilnych). Współpracował z Fundacją im. Janusza Kurtyki, w zakresie której w okresie od maja do września 2024 r. był wykładowcą przedmiotu „Praktyka dyplomacji publicznej Ukrainy (od 1991 r.)”, w ramach kursu „Past and Future: Kierunek Ukraina!” (12 godzin dydaktycznych), w trybie niestacjonarnym. Po podjęciu pracy w Instytucie Historii Uniwersytetu Śląskiego dr Piotr Olechowski prowadził zajęcia na studiach stacjonarnych pierwszego oraz drugiego stopnia, na kierunkach: historia, turystyka historyczna, środkowoeuropejskie studia historyczne („Cywilizacja powszechna XX wieku”, „Cywilizacja ziem polskich XX wieku”, „Dzieje Europy Środkowej I”, „Zajęcia projektowe” (Mniejszość ukraińska w dziejach Polski, Dziedzictwo dawnej Rzeczypospolitej na Wschodzie, Turystyka Historyczna w krajach byłego ZSRR), Historia Polski po 1945 r., Historia Polski po 1945 r. – przegląd źródeł, Historia powszechna po 1945 r.

Poza działalnością dydaktyczną dr P. Olechowski prowadził też działalność organizacyjną. W latach 2017-2023 był stałym członkiem Komitetu Organizacyjnego Międzynarodowej Konferencji Naukowej z cyklu „Stanisławów i Ziemia Stanisławowska”, która obradowała każdego roku we wrześniu, we współpracy Centrum Kultury Polskiej i Dialogu Europejskiego w Iwano-Frankiwsku z tamtejszym ówczesnym Przykarpackim Narodowym Uniwersytetem im. Wasyla Stefanyka. Była to dwudniowa konferencja naukowa, gromadząca kilkudziesięciu badaczy (historyków, politologów, socjologów, antropologów i przedstawicieli innych dziedzin), zaś jej efektem stało się opublikowane dotychczas jedenastu dwujęzycznych, recenzowanych tomów, zawierających w sobie łącznie kilkaset artykułów naukowych. Obecnie, na skutek wojny na Ukrainie konferencja została tymczasowo

zawieszona, lecz nawiązane wówczas kontakty procentują w dalszym ciągu. Ponadto ich efektem była prezentacja w Iwano-Frankiwsku także monografii P. Olechowskiego *W cieniu dwóch totalitaryzmów...*, (Warszawa 2023).

W ramach zatrudnienia w Instytucie Strat Wojennych im. Jana Karskiego w Warszawie, był głównym organizatorem merytorycznym trzech międzynarodowych spotkań badaczy z Europy Wschodniej w 2023 r. (Seminarium naukowe „Straty wojenne na ziemiach wschodnich II RP 1939-1946. Stan badań i perspektywy badawcze”, Warszawa 3 lutego 2023 r.; Konferencja naukowa, „Przed 17 września 1939 r. Stan posiadania Rzeczypospolitej Polskiej na obszarze anektowanym przez ZSRR”, Pruszków, 19-20 września 2023 r., Seminarium naukowe stypendystów Instytutu Strat Wojennych im. Jana Karskiego, Warszawa, 21 października 2024 r.). Podczas obrad każdego z tych przedsięwzięć zaprezentowano kilkanaście referatów, ukazujących zarówno dotychczasowy stan badań, jak i perspektywy badawcze. Udział w nich wzięli badacze z Polski, Ukrainy, Litwy i Białorusi.

6. Działalność w zakresie popularyzacji nauki.

W zakresie popularyzacji nauki wśród społeczeństwa, jeszcze w okresie studiów podejmował inicjatywy, mające na celu rozpowszechnianie zagadnień w ujęciu ogólnie dostępnym. W 2011 r. w czasie studiów licencjackich na Uniwersytecie Szczecińskim, podczas przerwy wakacyjnej w charakterze wolontariusza prowadził zajęcia z historii oraz języka polskiego wśród dzieci i młodzieży polskiej podczas *Polskich Wakacji*, organizowanych we wsi Zarudyńce, w rejonie rzyńskim, obwodu żytomierskiego na Ukrainie (2011). W 2012 r. był uczestnikiem projektu *Młodzi młodym, czyli studenci w szkołach*, organizowanego Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Szczecinie.

Brał też udział w 2014 r. w ekspedycji terenowej w ramach projektu *Strażnicy Narodowej Pamięci. Kwerenda i upamiętnienie miejsc związanych z walką Polaków na terenie obecnej Ukrainy*. Inicjatywa ta, zorganizowana wspólnie przez Fundację Wolność i Demokracja oraz ówczesną Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, polegała na poszukiwaniach nieznanymi mogił polskich żołnierzy z września 1939 r. w okolicach Lwowa. W jej efekcie udało się odnaleźć, a następnie ekshumować i pochować na starym cmentarzu w Mościskach łącznie stu kilkudziesięciu żołnierzy, poległych w obronie ojczyzny we wrześniu 1939 r.

Wielokrotnie udzielał też wywiadów oraz wypowiedzi eksperckich dla mediów, zarówno ogólnopolskich, jak i regionalnych. Brał udział w programach popularyzujących fakty historyczne organizowane przez TVP Rzeszów i Polskie Radio Rzeszów, poświęcone tematyce polskich cmentarzy wojskowych w Mościskach i we Lwowie. Wywiady z nim ukazały się na

łamach gazety mniejszości polskiej na Ukrainie „Kurier Galicyjski” (od 2021 r. „Nowy Kurier Galicyjski”). Wypowiadał się również dla Polskiej Agencji Prasowej na temat obrony Lwowa we wrześniu 1939 r., a także w zakresie represji okupantów wobec wsi polskiej w czasie II wojny światowej oraz możliwości badawczych w zakresie polskich strat wojennych na Wschodzie po 1939 r. Udzielał wywiadów radiowych stacjom RMF FM na temat korekty granicy polsko-radzieckiej w 1951 r., oraz Program Drugi Polskiego Radia – audycja „Historia niewypłakana” na temat tożsamości mieszkańców tzw. ziem odzyskanych po II wojnie światowej), a także stacji telewizyjnej TVP Kultura na temat ludności polskiej we Lwowie po II wojnie światowej. Na zaproszenie Muzeum Niepodległości w Warszawie, wziął udział w filmie promującym periodyk naukowy „Kwartalnik Kresowy”. Udzielił także wywiadu Polskiemu Radiu Lwów, odnoszącego się do tematyki książki „Agonia Polaków we Lwowie 1944-1959” i na ten temat na łamach periodyku „Lwowski Biuletyn Informacyjny”, wydawanym przez stołeczny oddział Towarzystwa Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich w Warszawie. Analogicznie tematycznie wypowiedzi (w kilku odcinkach) udzielił audycji „Lwowska Fala”, emitowanej cyklicznie na falach Polskiego Radia Katowice. Po otrzymaniu nagrody „Przeglądu Wschodniego” w 2025 r. Polskie Radio dla Zagranicy przeprowadziło z drem Olechowskim rozmowę w języku ukraińskim, odnoszącą się do wspomnianej monografii, jak również możliwości badawczych dla polskich historyków na terenie Ukrainy. Z kolei na temat książki „W cieniu dwóch totalitaryzmów...” wypowiedział się dla Radia CKPiDE w Iwano-Frankiwsku. Po otrzymaniu tytułu laureata 25. edycji Nagród Naukowych Tygodnika „Polityka” krótkie wywiady z nim przeprowadzili również dziennikarze TVP Info oraz Radia TOK FM. Później ukazał się wywiad dotyczący prowadzonych badań naukowych, właśnie na łamach „Polityki”, a także rozmowa na żywo w „Programie Wschodnim” Radia WNET, dotycząca książki habilitacyjnej „Skazani za polskość”.

Do popularyzacji własnych osiągnięć naukowych należały także prezentacje własnych monografii. Jeszcze przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora w siedzibie Archiwum Państwowego w Przemyślu Piotr Olechowski zaprezentował swoją pierwszą książkę „Stosunki polsko-ukraińskie we Lwowie w świetle wspomnień (1918-1939)”. Następnie w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Lubaczowie w lipcu 2024 r., w ramach XX edycji Festiwalu Dziedzictwa Kresów odbyła się publiczna prezentacja książki „W cieniu dwóch totalitaryzmów. Życie codzienne na ziemi stanisławowskiej 1939-1944”. Była ona publicznie prezentowana czterokrotnie, w ramach cyklicznych spotkań w Witrynie Domu Wschodniego w Warszawie w listopadzie 2024 r.; na zaproszenie Koła Naukowego Europy Środkowej i

Wschodniej Uniwersytetu Łódzkiego w listopadzie 2024 r.; w Centrum Kultury Polskiej i Dialogu Europejskiego w Iwano-Frankiwsku w maju 2025 r., a także – w języku ukraińskim – na Wydziale Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych tamtejszego Przykarpackiego Narodowego Uniwersytetu im. Wasyla Stefanyka, również w maju 2025 r. Monografia „Agonia Polaków we Lwowie 1944-1959” miała osiem publicznych prezentacji: w ramach XXXII edycji Dni Lwowa w Warszawie w Domu Spotkań z Historią w Warszawie (listopad 2024 r.), na zaproszenie TMLiKPW w Krakowie oraz pisma „Cracovia Leopoldis” (marzec 2025 r.), na zaproszenie TMLiKPW w Bytomiu (kwiecień 2025 r.), w ramach cyklu „Spotkanie z książką w Bramie” w Lublinie, na zaproszenie Ośrodka „Brama Grodzka Teatr NN” we współpracy z tamtejszym Instytutem Europy Środkowej (czerwiec 2025 r.), oraz na zaproszenie Polskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku we Lwowie (wrzesień 2025 r.), Muzeum Kresów w Lubaczowie (październik 2025 r.), a także Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyśle (listopad 2025 r.) i Ośrodka Pamięć i Przyszłość – Centrum „Zajezdnia” we Wrocławiu (listopad 2025 r.).

W ramach popularyzacji nauki dr P. Olechowski brał udział w panelach dyskusyjnych w ramach otwartych konferencji naukowych, czy też spotkań o charakterze publicznym. Dotyczyły one miejsca Polski i Rosji w ukraińskiej myśli historycznej i politycznej, organizowanej przez Fundację im. Janusza Kurtyki (październik 2022 r.), panelu dyskusyjnego poświęconego kwestii Polski i Polaków wobec ZSRS w latach 1989–1991, podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej „30 lat po rozpadzie ZSRS widziane z perspektywy Warszawy” (grudzień 2022 r.). Dwukrotnie w Muzeum Kresów w Lubaczowie prowadził spotkania autorskie z Grzegorzem Hryciukiem oraz Damianem Markowskim związane z ich książkami.

W ramach popularyzacji nauki był jednym z autorów multimedialnego odwzorowania przestrzeni miejskiej Lwowa w ramach projektu „Lwów Interaktywny”, realizowanego przez Centrum Historii Miejskiej Europy Środkowo-Wschodniej we Lwowie w 2019 r. Konsultował przygotowania wystawy czasowej „Skarby kresowej świątyni – dziedzictwo sakralne kościoła św. Marii Magdaleny we Lwowie na ziemi lubaczowskiej”, zrealizowanej przez Muzeum Kresów w Lubaczowie w 2022 r. Ponadto na zlecenie Studium Europy Wschodniej UW opracował wystawę czasową „Polska wobec rozpadu Związku Sowieckiego” w 2022 r. Był też współautorem wystawy stałej w Domu Pamięci Obławy Augustowskiej „Tobie Polsko. Opowieść z Serca Puszczy” w Augustowie – Muzeum Obławy Augustowskiej Instytutu Pileckiego w 2023 r. Konsultował opracowanie wystawy stałej Muzeum Ziemi Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej w Lublinie w 2024 r.

Ponadto na zlecenie Instytutu Adama Mickiewicza w Warszawie dokonał tłumaczenia trzech tekstów z języka ukraińskiego, opublikowanych następnie na portalu Culture.pl. Współpracował z portalem Muzeum Dziedzictwa Kresów Dawnej Rzeczypospolitej w Przemyślu w zakresie pisania tekstów popularnonaukowych w 2024 r. – łącznie opublikował tam ponad 50 krótkich haseł biograficznych ludności polskiej ze Wschodu.

7. Nagrody i wyróżnienia.

Dr Piotr Olechowski w czasie swojej pracy zawodowej otrzymał szereg nagród i wyróżnień. W tym miejscu wymienię Srebrny Krzyż Zasługi nadany postanowieniem Prezydenta RP dra Andrzeja Dudy z dnia 28 sierpnia 2023 r. Jest ponadto laureatem Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla wybitnych młodych naukowców na lata 2025-2028 (2025) oraz laureatem stypendium Grand Prix 25. edycji Nagród Naukowych Tygodnika „Polityka” w dziedzinie nauk humanistycznych (2025). Ponadto jeszcze przed obroną doktoratu ukończył z wyróżnieniem XII Wschodnią Szkołę Zimową Uniwersytetu Warszawskiego (2015) i otrzymał nagrodę Dziekana Wydziału Socjologiczno-Historycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego dla najlepszych absolwentów Wydziału (2015). Ponadto zajął I miejsce w konkursie na najlepszy artykuł naukowy wśród uczestników XI Letniej Szkoły Historii Najnowszej Biura Badań Historycznych IPN za tekst „Element niepożądany na swojej ziemi. Radzieckie służby specjalne a polska ludność cywilna we Lwowie 1944-1946” w 2017 r. oraz zajął II miejsce w XI Międzynarodowym Konkursie „Aktualna Nauka” im. Olega Kena za tekst „Начало деятельности Генерального консульства Республики Польша в Киеве после Второй мировой войны (1947–1949 гг.)”, (organizatorami byli: Instytut Polski w Sankt Petersburgu, Instytut Historii Rosyjskiej Akademii Nauk, Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia (2018);

8. Udział w międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych.

Dr P. Olechowski wziął udział w licznych konferencjach, wygłaszając referaty. Należy wymienić tutaj: w latach 2019-2025 wziął udział w 15 konferencjach międzynarodowych, w Iwano-Frankiwsku, Warszawie, Krakowie, Gorzowie Wielkopolskim, Kielcach, Łucku, Rzeszowie, Przemyślu, Biniszewiczach, Białymstoku, Wrocławiu, Lublinie, Wilnie. Wziął też udział w 13 konferencjach krajowych w tym samym czasie, także , wygłaszając referaty: w Pieszku, Augustowie, Rzeszowie, Gdańsku, Kielcach, Konstancinie-Jeziornej, Warszawie, Chorzowie, Gorzowie Wielkopolskim, Lubaczowie.

Wygłosił także wykłady w Інституту Українознавства ім. І. Крип'якевича Національної Академії Наук України (Львів, 26 січня 2016 р.), Кафедрі історії України УКУ (Львів, 8 березня 2017 р.), Центру Міської Історії Центрально-Східної Європи у Львові (2018),

Круглий стіл з нагоди 100-річчя Національної Академії Наук України (Львів, 19-20 листопада 2018 р.).

9. Kursy i szkolenia.

Dr P. Olechowski uczestniczył w szeregu kursów, szkoleń i szkół naukowych, począwszy od 2014 r. Dotyczyły one najpierw pracy licencjackiej i przygotowywanej magisterskiej na II polsko-ukraińskich warsztatach historycznych magistrantów i doktorantów z Rzeszowa i Lwowa (Rzeszów, 10-11 kwietnia 2014 r.); XII Wschodnia Szkoła Zimowa (Warszawa-Wrocław, 1-14 marca 2015 r.); V Літня Школа Соціальна думка Митрополита Андрея Шептицького (Львів, 21-28 червня 2015 р.); VIII Польско – Российская Школа: История – Политика – Культура (Варшава – Гданьск, 20-30 Октября 2015 г.); V Zimowa Szkoła Historii Najnowszej IPN (Palczew, 22-27 lutego 2016 r.); Науковий семінар „Публічна історія сьогодні: усні оповіді, локальна пам'ять і спільнота” (Львів, 14-15 березня 2016 р.); IX Українсько-польська зустріч у Яремчі „Політика та історія”, (Яремче, 23-25 вересня 2016 р.); XI Letnia Szkoła Historii Najnowszej IPN (Palczew, 4-9 września 2017 r.); XII Letnia Szkoła Historii Najnowszej IPN (Lublin-Kazimierz Dolny, 10-15 września 2018 r.). Na kursach tych, które miały miejsce w Polsce i na Ukrainie, wygłosił szereg referatów.

Dr P. Olechowski był głównym organizatorem trzech międzynarodowych spotkań badaczy z Europy Wschodniej w 2023 r. (Seminarium naukowe „Straty wojenne na ziemiach wschodnich II RP 1939-1946. Stan badań i perspektywy badawcze”, Warszawa 3 lutego 2023 r.; Konferencja naukowa, „Przed 17 września 1939 r. Stan posiadania Rzeczypospolitej Polskiej na obszarze anektowanym przez ZSRR”, Pruszków, 19-20 września 2023 r., Seminarium naukowe stypendystów Instytutu Strat Wojennych im. Jana Karskiego, Warszawa, 21 października 2024 r.). Był koordynatorem zespołu badaczy opracowujących naukowo zagadnienia związane z polskimi stratami wojennymi na Wschodzie w Instytucie Strat Wojennych im. Jana Karskiego (2022-2024) oraz koordynatorem zespołu badaczy uzyskujących kopie dokumentów archiwalnych z instytucji w krajach Europy Wschodniej (Litwa, Białoruś, Ukraina, Rosja) w Instytucie Strat Wojennych im. Jana Karskiego (2022-2024). Dr P. Olechowski był też członkiem Komitetu Organizacyjnego Międzynarodowej Konferencji Naukowej z cyklu „Stanisławów i Ziemia Stanisławowska” (2017-2019, a następnie 2019-2023).

10. Udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych.

Od 2021 r. dr P. Olechowski był członkiem Rady Naukowej periodyku „Kwartalnik Kresowy”, wydawanego przez Muzeum Niepodległości w Warszawie, a od 2025 r. członkiem Rady Naukowej periodyku „Prace Historyczno-Archiwalne”, wydawanego przez Archiwum

Państwowe w Rzeszowie. W 2025 r. został też członkiem Rady Naukowej periodyku „Україна – Польща: Історична Спадщина і Суспільна Свідомість”, wydawanego przez Centrum Badań Stosunków Ukraińsko-Polskich Instytutu Ukrainoznawstwa Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie.

Podsumowanie.

Dr Piotr Olechowski, począwszy od początku swojej pracy, jeszcze jako student, następnie doktorant, a potem pracownik naukowy, prowadził intensywną działalność, w zakresie prowadzenia badań z dziejów historii Polski XX wieku. Do jego dorobku należy szereg rozpraw i artykułów naukowych poświęconych dziejom Małopolski Wschodniej w XX wieku, a także ważne książki, poświęcone tej problematyce oraz udział w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych. Do jego dorobku należy dopisać jako istotną publikację źródeł dotyczących tych kwestii. Dr P. Olechowski wprowadził do obiegu naukowego ogromną ilość zupełnie nowych, nieznanych wcześniej informacji, które pozwoliły na uzyskanie bardziej kompleksowego obrazu wydarzeń z historii tego regionu. Było to możliwe dzięki wykorzystaniu wielu archiwów, zarówno krajowych, jak i zagranicznych, a zwłaszcza ukraińskich. Zaslugą dra Piotra Olechowskiego było wprowadzenie wielu dokumentów rosyjskich i ukraińskich do polskiego obiegu naukowego. W tym przypadku mamy do czynienia z licznymi, wartościowymi publikacjami, które składają się na obszerną zwartą całość, a także na aktywną działalność organizacyjną w tym zakresie. Trzeba podkreślić, że dr Piotr Olechowski w pełni spełnia zapisane w ustawie wymogi, które są podstawą do otrzymania stopnia naukowego doktora habilitowanego. Podsumowując, stwierdzam, że zarówno jego dotychczasowy dorobek, naukowy, dydaktyczny jak i organizacyjny, w pełni uzasadnia podjęcie przez Komisję Habilitacyjną Uniwersytetu Śląskiego uchwały – na podstawie artykułu 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce – nadania dr Piotrowi Olechowskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie historia.

Prof. Dr hab. Grzegorz Mazur

Kraków, 25 VI 2025 r.